

FARKAS JUDIT

A vidéki Magyarországon megjelenő ökológiai gondolkodás/gyakorlat és a rendszerváltás kapcsolata az ökofalvak példáján

Az ökofalvak – szándékuk szerint – a természeti környezetükbe a lehető leg-
hatékonyabban és károsítás nélkül illeszkedő települések. Lakóik ennek
elérése érdekében vegyszermentes gazdálkodást folytatnak, az építészet-
ben, hulladékkezelésben, szennyvíztisztításban természetbarát technológiá-
kat alkalmaznak, és megújuló energiaforrásokat használnak. Visszafogott
fogyasztásra törekednek, ami a természeti erőforrásokkal való takarékosko-
dás mellett az újrahasznosítás elvét is magába foglalja. Szeretnének helyben
megélni, kereskedni, kikapcsolódni; autonómiára és önellátásra törekvő
közösségek, melyeknek célja a lehető leginkább függetlenedni a különféle
függést, kiszolgáltatottságot okozó hálóktól, legyen az szociális, infra-
strukturális vagy gazdasági háló. Az ökofalvak többsége ún. „szándékolt”
vagy „megalkotott” (intentional) közösség, azaz: egy kisebb-nagyobb cso-
port tudatos törekvéseként létrehozott faluközösség.

Bár a nemzetközi ökofalu-mozgalom viszonylag új jelenség (kialakulása az
1990-es évekre tehető), a törekvések, amelyeket összefog, ennél jóval
korábbra tekintenek vissza. Előzményei megtalálhatók a korai zöld mozgal-
makban és közösség-kísérletekben egyaránt. Érvényes ez a magyar
ökofalvakra is.

A hazai közösségek szorosan kapcsolódnak a nyugati mintához, alapítóik
évtizedek óta működő, külföldi (főként európai, de ausztrál és indiai)
ökofalvakban szerzett tapasztalataikat építették be a magyar ökofalvak
létrehozásába. Az első ökofalvakat Magyarországon a rendszerváltás után,
az 1990-es évek elején alapították, de legtöbbjük – alapítóik révén –
kapcsolatot mutat a késő-szocialista korszak földalatti zöld- és alternatív
társadalmi mozgalmával.

Előadásomban a magyar ökofalvak gyökereit és előzményeit szeretném
bemutatni. Röviden felvázolom a hazai ökofalu-mozgalom történetét, majd
elhelyezem a rendszerváltás előtti/körüli környezeti mozgalmak illetve
közösség-kísérletek történetében, egyúttal a falusi migráció kontextusában
is értelmezem őket.